

seredésében „világgá akart menni”, meg akart halni. A nagymama a segítségemet kérte.

Erzsi közbenjárásomra került be egy rehabilitációs intézetbe, ahol egyéni és csoportos terápiákkal kezelték – egyre jobban érezte magát – szerelmet is talált, leszázalékolták (67%-os rokantságot állapítottak meg nála pszichés és mentális alapon) és kihelyezett gondnokot kapott. Olyan papírokkal hagyhatta el az intézményt, amely segíti védett munkahelyen való elhelyezkedését.

Újra otthon van, a kezelése után eljutott arra a szintre, hogy kimondja, a legjobbat tette a gyermekének akkor, ami-

kor örökbe adta, és szerető család gondjaira bízta. Döntésében megerősödve képpé vált a helyzetét elfogadni, és a falubeli támadásokat kezelni.

Bár a gyermek sorsa megnyugtatóan rendeződött, az eset sok szakmai dilemmát hagyott maga után:

– Mennyire volt ártó Erzsi esetében, hogy valaki, aki az anya képességeivel nincs tisztában, az eredeti elképzeléseit – miszerint szülés után rögtön örökbe adja gyermekét – felülírva rábeszélte egy másik alternatívára?

– Szabad-e egy szociális munkásnak, családgondozónak a gondozottal olyan

kapcsolatot kialakítania, ami függőséget okoz, és későbbi önálló döntéshozatalát nehezíti?

– Hol van a „képessé tevés” határa? Mikor ismerhettük volna fel Erzsi korlátait, alkalmatlanságát az anyaságra?

– Elkerülhető lett volna-e a gyermek sérülése (bántalmazása?), ha korábban *mi* hozunk döntést az érdekében?

– Mennyire árthat a szakemberek közötti nem megfelelő kommunikáció s a szakmai felkészületlenség a klienseinknek?

Horváth Valéria

Nagy küzdelem egy nagyon kiszolgáltatott célcsoportért

A lap előző számában megjelent Utószó egy anyaotthonhoz című cikk az általam vezetett Lea Otthon szakmai munkáját érinti. Az anyaotthon azóta is működik, szolgáltatásainkat a valódi célcsoportunkhoz, a szociális munka szakmai normáihoz és nem utolsósorban a törvényi előírásokhoz tudtuk igazítani. A leírt állapot a korábbi vezető és az alapítványi elnök közötti rendezetlen személyi és szakmai konfliktusokból adódóan valójában „rosszul sikerült előszava” volt a jelenlegi szakmai munkának, amelynek részeként a cikkben szereplő dilemmákra a szociális munka módszereinek és eszköztárának megfelelő válaszokat, megoldásokat találtunk. Szervezetfejlesztések sorozatának köszönhetően a korábbi gyakorlattól eltérően a fenntartó alapítvány irányítása szétvált az intézmény szakmai vezetésétől, kialakult az együttműködés rendje. Szakmai kérdésekben a szakmai team dönt, amit szociális munkások, pszichológusok, szociálpolitikus, szociálpedagógus és középfokú végzettségű gondozók alkotnak. Munkánkat rendszeres szupervízió és külsős szakemberek (védőnő, gyermekorvos, dúla, szoptatási tanácsadó stb.) segítik.

A **Lea Otthon speciális célcsoport** ellátását vállalta fel: elsődlegesen a szülés környékén – **várandósan vagy pici babával** – magára maradt, krízishelyzetbe jutott, otthontalanná vált **fiatal nők és gyermekeik** (összesen 40 fő) befogadására jött létre. *(Az elsődleges célcsoport elérése lassú folyamat volt, mostanra azonban telt házzal működünk.)* Célcsoportunk több szempontból is **sajátos helyzetet** teremtett más családok átmeneti otthonaihoz képest:

– Az anyák többsége most tanulja csak az anyaságot, az első hónapokban derül csak ki, hogy alkalmas-e a szülői szerepre.

– Az anyák jövedelme nagyon kevés, általában csak a gyás és a családi pótlék. A várandósok többnyire semmilyen jövedelemmel nem rendelkeznek.

– A lakók nagy része egész nap az otthonban tartózkodik, így a közösség, a szabadidő hasznos eltöltésének szerepe sokkal fontosabb.

Mindezekből adódóan anyaotthonunkban intenzívebb gon-

dozás és családgondozás szükséges, valamint a családok számára a „szokásostól” (előtakarékoság, albérlet) eltérő kikerülési utakat kell találnunk.

A kigondozásban nagy hangsúlyt fektetünk a **természetes támogató rendszer megerősítésére**, a családi és párkapcsolatok rendezésére – amennyiben lehetséges –, valamint az **anyák készségeinek, ismereteinek fejlesztésére**, bővítésére, a baba mellett végezhető munkatapasztalatok szerzésére.

Az anyák többsége alulképzett, iskolai tanulmányait megszakították, ezért részükre **különböző képzéseket** szervezünk: A 2005/06-os tanévben a Kelta Szakiskola kihelyezett tagozataként OKJ-s házvezetőnő képzés zajlott az intézményben. A képzést 13 anya kezdte el *(szemben a volt intézményvezető állításával a képzés nem volt kötelező)*, közülük 8

fő szerzett szakképesítést. A lemorzsolódás nagyrészt a kiköltözésekből adódott, mert bár a képzésben részt vevők kívülről is folytathatták az iskolát, csak egy anya élt ezzel a lehetőséggel. Jelenleg angol nyelvtanfolyam zajlik az intézményben, amit 5 fő látogat. Mivel kivételes lehetőséget látunk abban, hogy az anyák a gyermekeik mellett, ingyen tanulhatnak, folyamatban van egy újabb szakképzés (dajka) megszervezése is, ami rövidebb és így jobban illeszkedik a szociális munka céljaihoz, a mielőbbi kigondozáshoz.

Az anyák gyakran a mindennapi életvitelükben sem rendelkeznek megfelelő mintákkal, ezért a mindennapos gondozói, családgondozói segítségnyújtás mellett havonta kétszer külsős szakemberek meghívásával pszicho-edukációs foglalkozásokat is szervezünk számukra különböző témakörökben: pl. szoptatás, gyermekbetegségek, bőrápolás, természetes gyógymódok, szexualitás. 2006 tavaszán az anyák egy EU-s kísérleti program keretében tematikus életvezetési foglalkozásokon vehettek részt, ami három témakörben nyújtott elméleti és gyakorlati segítséget: családi élet, csecsemőgondozás valamint pénzkezelés, pénzbeosztás.

Jelenleg emellett heti rendszerességgel jóga és önismereti csoport zajlik az intézményben, alkalmanként pedig kreatív foglalkozásokat szervezünk, így mindenki megtalálhatja az igényeinek megfelelő tevékenységet. A képzések és foglalkozások alatt gyermekfelügyeletet biztosítunk.

A lakók többsége a gyermek születése előtt nem rendelkezt munkahellyel, sőt a rendszeresség is hiányzott életükből. Az otthon napirendje, az elvégzendő házimunkák a gyermek ellátásához igazodó struktúrát teremtenek a lakók életében. Ezt egészítheti ki az alkalmi, illetve bedolgozói munkák szervezése, ami előkészíti a későbbi munkavállalást, illetve a kikerüléshez szükséges pénztartalékokat is jelent a családok számára. Sok esetben – otthon végezhető munkáknál, bejárónői tevékenységnél – sikerült egyeztetni, hogy az anyák a babák jelenlétében végezhesék munkájukat. Ha

ez nem lehetséges, a gyermekek felügyeletét ez idő alatt a gondozók látják el.

Specifikumként emelném még ki **pszichológiai programunkat**, amelynek keretében három szerződéses pszichológus **mindennapi jelenlétet** biztosít a házban, így az anyák és a munkatársak számára mindig elérhető a pszichológusi segítség. A klasszikus egyéni terápia mellett pszichológusaink kötetlenebb keretek között, az anyákat természetes életterületükben felkeresve is foglalkoznak lakóinkkal. Erre nagy szükség van, mivel jelentős részük idegenkedik a hagyományos terápiás keretektől, önmagától nehézségei ellenére sem kér pszichológusi segítséget, ugyanakkor él az így felkínált lehetőséggel. Ha szükséges pszichológusaink családterápiává bővítik a segítségnyújtást a gyermek(ek) és /vagy külön élő családtagok bevonásával. A pszichológusok rendszeres kapcsolatot tartanak a családgondozókkal, így a folyamatos információcserének köszönhetően több oldalról, többféle eszközzel történhet a kliensek segítése, megerősítése.

Mivel anyagi korlátaink miatt csak a törvényi minimum létszámot tudjuk állandó szakmai munkatársként foglalkoztatni (1 fő intézményvezető, 2 fő családgondozó, 4 fő gondozó) az intenzívebb szolgáltatások biztosításához nagymértékben járulnak hozzá **önkénteseink**, akik dúlaként, gyermekorvosként, szoptatási tanácsadóként, szabadidős foglalkozások vezetőiként, gyermekfelügyelőként speciális szaktudást hoznak a házba.

A telt ház, számos együtt maradó család, a szakmai ellenőrzések eredményei, a lakók pozitív visszajelzései mostanra igazolták a Lea Otthon létjogosultságát. Munkánk természetesen ma sem mentes nehézségektől, de már nem az otthon mindennapi életének alapvető kérdéseivel kell megbirkóznunk.

A forráshiány enyhítésére folyamatosan pályázunk és keressük támogatóinkat, törekszünk a társszervezetekkel a hatékony együttműködés kialakítására, az önkéntesek megtartására, a kliensek motivációjának növelésére, a kigondozás esetlegességének minimalizálására. Nagy küzdelem egy nagyon kiszolgáltatott célcsoportért.

Varga-Hegyi Eszter